

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

“De Heer ging voor hem uit... Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig” (Ex 34:6). Na liefde en genade noemt het boek Exodus geduld als een belangrijke karaktereigenschap van God. Geduld is ook de vierde vrucht van de Geest. Geduld, wachten... wat is die eigenschap beproefd geweest in de coronatijd. Wachten totdat je familie en vrienden weer bezoeken mocht; wachten op die ene behandeling of operatie die keer op keer uitgesteld werd; wachten totdat de deuren van kerk weer opengingen en je elkaar weer kon ontmoeten. Ons geduld is behoorlijk beproefd geweest.

Geduld wordt vaak gezien als een deugd. Wie kent het spreekwoord niet? ‘Geduld is zulk een schone zaak’. Geduld is een mooie eigenschap, een eigenschap waarin wij mensen kunnen groeien. Maar wat kan geduld ook moeilijk zijn! Als je moet wachten op de uitslag van een doktersonderzoek, of die ene brief van de overheid of een andere instantie voordat je weer verder kan... Afwachten en zelf niets kunnen doen: het ligt ons meestal niet. We leven ook in een tijd waarin alles nogal snel en haastig gaat. Eventjes wachten en geduld hebben met elkaar is eerder uitzondering dan de regel. Hoe vaak gebeurt het niet dat mensen in het verkeer beginnen te toeteren, omdat het hen niet snel genoeg gaat? Of dat iemand begint te drummen in de supermarkt, of je bijna omverduwt met een karretje. Geïrriteerd blijf je staan en vraag je je af: moet dat nu zo? Is het nu zoveel gevraagd om eventjes te wachten?

Maar de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof zachtmoedigheid en zelfbeheersing (Gal 5:22-23a).

We zijn al eventjes op weg met dit rijtje karaktereigenschappen uit de Galatenbrief. We begonnen met de liefde van God en daarna volgde vreugde en vrede. We hebben gezien hoe sterk ze samenhangen en met elkaar verweven zijn. Ze horen ook helemaal bij de Heer, en bij zijn Geest die ze in ons laat groeien. Hoe meer je je in God verheugt, hoe voller je hart raakt van liefde en van vrede. Vandaag maken we een overgang. Want de volgende drie eigenschappen in dit rijtje gaan over menselijke relaties. Vanaf nu wordt het dus heel praktisch en gaat onze reis door de Bijbel meer en meer over levenskunst: hoe ga je op een geduldige en vriendelijke manier met elkaar om? Hoe betoon je goedheid aan elkaar?

Vandaag wil ik je uitnodigen om eerst naar God te kijken, naar het geduld van de Eeuwige met ons. Hoe hij ons draagt en ons vergeeft, elke dag opnieuw. Een levenswijsheid van geduldig omgaan met elkaar begint vanuit Bijbels perspectief met God. Wij mensen kunnen groeien in geduld; we kunnen ons erin oefenen. Dat is de positieve boodschap van de Bijbel. Maar dat geduld groeit en rijpt wanneer wij beproefd worden en wij meer en meer doordrongen raken van het besef hoeveel geduld God met ons heeft. De kerkvader Cyperianus heeft daar wijze dingen over gezegd. Cyperianus leefde en werkte in Afrika in de derde eeuw. Geduld zo stelt hij begint bij God:

“Geen mens kan over geduld iets zinnigs zeggen, tenzij hij het geduld van God heeft leren kennen. In God heeft alle geduld zijn oorsprong en vanuit Gods geduld krijgt alle menselijke geduld haar schittering en waardigheid”.

Wat bedoelt de Bijbel met geduld? Ik wil beginnen met de Bijbelse betekenis van het woord geduld, want dan begrijpt u beter wat ik precies bedoel. Wie Galaten 5:22 leest in de Statenvertaling of de Naardense Bijbel zal niet het woord 'geduld' tegenkomen maar 'lankmoedigheid'. Een prachtig, maar ook ouderwets woord dat we niet veel meer gebruiken in onze dagelijkse taal. De Griekse tekst heeft het woord *makrothumia*. Het woord macro kent u wel: dat betekent groot of lang. En 'thumia' heeft met gemoed te maken, de ingesteldheid van je hart. Heel mooi vertaalt de oude King James met 'longsuffering'. Daar hoor je ook het woord 'lang' in. Lankmoedigheid gaat om het hebben van een lange lange adem, om de hartsingesteldheid en de moed om het lang met de ander vol te houden. Wie lankmoedig is kan veel van anderen verdragen, zonder te bekritisieren, boos te worden of af te wijzen.

Vaak overkomt het ons dat we die lange adem niet op kunnen brengen, en dat we juist kortaangebonden reageren. Dat je je geduld verliest met je kinderen of kleinkinderen, of die collega die zich weer niet aan zijn afspraken houdt. We verliezen soms ons geduld, en reageren boos en geërgerd. Dat ergeren kan ook een patroon worden. Dat je merkt aan jezelf dat je keer op keer boos en geprikkeld reageert op mensen die niet doen wat je van ze verwacht. Een te korte adem hebben met mensen om je heen: het overkomt ieder van ons.

Maar dat kan veranderen, als we de tijd willen nemen om naar onszelf en naar God te kijken. Cyperianus geeft het aan ons mee: In God heeft alle geduld zijn oorsprong. We lazen het in Exodus 34: hoe geduldig God is. Het boek Exodus vertelt over die lange en vermoeiende tocht van de Israëlieten door de woestijn. Het valt hen zwaar om te leren leven vanuit Gods genade. In Egypte wisten ze waar ze aan toe waren. Ze leefden in verdrukking en slavernij, maar ze waren zeker van voedsel en water. Keer op keer overkomt het hen: dat ze kort zijn van vertrouwen en het geloof verliezen dat God zelf voor hen zal zorgen. Ze kunnen niet overweg met die onzekerheid en gaan hun eigen weg.

Zo ook in Exodus 32. Veertig dagen en veertig nachten verblijft Mozes op de berg Sinai. Op eenzame hoogten spreekt Mozes met God en ontvangt hij de twee stenen tafelen met daarop de tien woorden, een richtsnoer voor een leven zoals God het ziet. 'Lang wachtte het volk op Mozes'. Zo begint Exodus 32. Te lang, want ze nemen het heft in eigen handen en bouwen een gouden kalf zodat God altijd bij hen zal zijn. Als Mozes samen met Jozua afdaalt van de Sinai horen ze het gejoel en geschreeuw. Woedend en teleurgesteld smijt Mozes de twee stenen platen aan stukken.

En toch geeft Mozes het volk een tweede kans. 'U hebt zwaar gezondigd', zijn de woorden van Mozes in Exodus 32. 'Toch zal ik de berg opgaan; misschien kan ik de Heer ertoe bewegen u uw zonden niet aan te rekenen' (Ex 32:30). En dan komen we bij Exodus 34. Bij het krieken van de dag, de zon die opkomt in de verte, beklimt Mozes opnieuw de Sinai. Op de top van de Sinai, met haar indrukwekkende en grillige rotsen, komt God heel dicht bij Mozes. In de nevelen en wolken die hem omringen, ervaart Mozes hoe de Heer naast hem staat. En dan gebeurt er iets bijzonders. God roept zijn naam uit. Het maakt op Mozes een ongelooflijke indruk. De Heer, de Heer, klinkt het.

God vertelt Mozes wie hij is, hoe zijn karakter is: "een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die

schuld, misdaad en zonde vergeeft" (Ex 34:6-7a). Vijf eigenschappen worden hier genoemd. Na liefde en genade, want dat staat voorop bij God, is hij ook geduldig. In het Hebreeuws staat er letterlijk: 'lang van woede'. Dat betekent niet dat God lang boos is, maar dat hij er veel tijd overheen laat gaan om boos te worden. 'Traag van toorn' wordt het op andere plaatsen in de Bijbel ook wel genoemd. God is lankmoedig. Hij heeft een lange adem met ons. Zo goed en genadig is Hij, dat hij geduldig met ons blijft ook als we het niet verdienen. Als we koppig en dwars onze eigen wegen gaan. Liefdevol en trouw ging hij de Israëlieten voor tijdens die lange, barre tocht door de woestijn. Maar ze zeurden en klaagden over voedsel, vielen over elkaar heen en verloren het vertrouwen in God, bouwen zelfs een gouden stierkalf. En toch blijft God geduldig en vergeeft hij hun schuld.

Zo geduldig is God ook met ons. Als je nu eens eerlijk naar jezelf kijkt, hoe vaak gebeurt het dan niet dat het je zo tegenvalt, hoe je steeds weer in dezelfde valkuil trapt? Datzelfde patroon waarvan je je zo had voorgenomen: zo ga ik dat niet meer doen. Het vervult mijn hart met verwondering en met dankbaarheid, als ik daar over nadenk: hoe ik bij Gods steeds weer vergeving mag vinden, hoe geduldig hij met ons is en met deze wereld, waar mensen zoveel kwaad doen aan elkaar en aan de schepping, deze prachtige wereld waarin wij mogen leven. Als je wilt groeien in geduld, kijk dan naar het karakter van God.

Probeer nu eens om met een beetje zachtheid, om met een milde blik te kijken naar de mensen die je teleurstellen, verdrietig of boos maken: dat ene familielid dat je soms zo tegen kan vallen, of de collega die je zo gekwetst heeft met zijn woorden. Probeer nu eens om de teleurstelling te zien als een beproeving, de ontmoediging als een groeipijn, als pijn die geneest.

Als we iets willen leren van Gods geduld, dan moeten we ook leren om de tijd te nemen. Lang van adem zijn heeft immers ook met wachten te maken. Die levenshouding van geduld, traag zijn om boos te worden, begint niet bij ons, maar bij God. Bij zijn geduld met ons. Niet voor niets zegt Paulus dat geduld een vrucht van de Geest is. Wie kijkt naar Jezus, en op hem wil lijken, kan zich wel oefenen in geduld. Het gaat om zijn ingesteldheid, zijn onvoorwaardelijke liefde voor mensen, zijn lange adem om mensen te vergeven.

Geduld is niet zomaar een goede zaak. Kind van God worden, heeft alles met geduld te maken. Met het geduld dat opbloeide in Christus. Ook wij zijn geroepen om te groeien in geduld. Maar een lange adem hebben met de mensen om je heen betekent niet dat je over je heen moet laten lopen. En ook niet dat je geen grenzen mag aangeven of duidelijk mag zijn wanneer die ander echt te ver is gegaan. Het betekent wel dat je de tijd neemt om na te denken, dat je emoties en gevoelens afweegt en onderzoekt, om dan te kunnen reageren zonder woede en rancune.

'Heb geduld, broeders en zusters' (Jak 5:7). Die aansporing geeft ook Jacobus aan ons mee. Op zeer praktische wijze onderstreept Jacobus hoe belangrijk geduld met elkaar is in de gemeente van Christus. En hij begint met een voorbeeld: 'denk eens aan een boer'. Hij wiedt en zaait en ploegt de aarde om. Maar geduldig moet hij blijven wachten tot de oogst, tot het land haar rijke opbrengst geeft. Zo geduldig moeten ook wij zijn met elkaar. Traag om te reageren vanuit boosheid of irritatie. 'Klaag niet over

elkaar, want daarmee roept u het oordeel over u af; bedenk dat de rechter voor de deur staat'.

Jacobus verbindt geduld hebben met elkaar met oordeel waaronder wij allen staan, met het perspectief ook dat Jezus zal terugkeren. God is niet alleen liefdevol en barmhartig, maar de Enige is ook een rechtvaardige God 'die niet alles ongestraft laat'. Klaag dus niet over elkaar, en wees traag om boos te worden. Aan het begin van zijn brief, in het eerste hoofdstuk geeft Jacobus dit aan zijn lezers mee:

Onthoud dit goed: ieder mens moet zich haasten om te luisteren, maar traag zijn in het spreken, traag ook in het kwaad worden. Want de woede van een mens brengt niets voort dat in Gods ogen rechtvaardig is (Jak 1:19-20).

Wat is dat herkenbaar. Een uitbarsting van woede, boze woorden, wat kan dat veel kapot maken. Daarom geeft Jacobus aan ons mee: wees traag in het spreken en traag in het kwaad worden. Neem tijd om je woorden te zoeken, of af te wegen hoe je reageert. Maar wees snel in het luisteren. Wacht niet om met aandacht te luisteren naar elkaar, om te steunen en te troosten, elkaar dienend nabij te zijn.

Deze wijsheid mogen wij meenemen en op ons hart binden. Zo mogen wij mens zijn. Eens zal God komen om de wereld te richten, om recht te spreken. Dan wordt alles rechtgezet, al het kwaad dat in deze wereld geschiedt. Gods koninkrijk is als een mosterdzaadje, een zaadje zo klein en kwetsbaar dat je het met het blote oog nauwelijks kunt zien. Het kleinste van alle zaden. Maar als het wortel schiet, groeit het uit tot een grote struik met brede takken waarin de vogels hun nesten bouwen. Zo zaait God ook in ons de vrucht van zijn geduld. Het wordt ons geschonken, als wij leven met hem, als wij willen gaan op de wegen waarop Christus ons is voorgegaan.

Je mag vragen om die vrucht. Bidt ervoor en verlang ernaar. Besef elke dag weer dat we onder Gods oordeel staan, en dat wij zonder de Geest die de goede vruchten in ons doet groeien, geen mensen kunnen zijn naar Gods hart. Wees dus geduldig, met jezelf en met anderen. Neem de tijd om liefdevol te reageren, vergeef zoals God vergeeft. Laat zijn goedheid je hart vervullen. Want Hij is barmhartig en vergeeft je alle schuld. Gezegend is de Eeuwige: een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig. Gezegend de Zoon die onze zonden droeg, gezegend de Geest die het goede in ons ademt. Vandaag en morgen en alle dagen van ons leven.

Amen.